

diktátorai ellen, mintha ismernéd korunknak most ágaskodó politikai rendszereit.

Korod szelleme fölé emelkedve, már *népbarát államférfi* voltál : a szociális kérdés lényegét már átláttad és átélted. Lelked mélyén szeretted a köznépet is, mint a magyarság zömét s tisztában voltál ennek nemzetfenntartó jelentőségével. Nagy gondot fordítottál a köznépléleki gondozására, még a hódoltság területén is.

Új *nemzeti irodalmunk megalapítója* is vagy, mert az akkori köznyelvet irodalmi nyelvvé avattad. Amikor Richelieu bíboros Párizsban — főképp a francia nyelv művelésére — már tudományos akadémiát alapít, ugyanabban az évben Te még csak tudományegyetemnek vetted meg az alapjait, ahol az uralkodó nyelv a latin. De az a munka, amelyet nyelvünk kiművelésében egyedül kifejtettél, felér egy akadémiával : töröl metszett magyarossággal, nagyszerű eredeti szófordulataiddal, pompás írói művészetteddel, stílusod hatalmas energiájával irodalmunk nagyhatású klasszikusává emelkedtél. Nem tartotta fogva eredeti szellemedet korod latinos irodalmi műveltsége, mert nem a kiváltságos irodalmi műveltségű osztályra, hanem az egész nemzetre akartál hatni, aminek eszköze csakis a nemzeti nyelv lehetett. Nyelvünk mai romlása közepett a Te irodalmi munkáid nagy serege az egyik legfőbb forrás, amely nyelvünket megifjíthatja.

Végül példakép tiszteljük Benned az *akarat nagy hőstét*. Robusztus lényedben fényes eszed ellenére a primátus mégis az akaraté, amelynek kitűzött céljaid irányában egyenest feszülő szívós energiája minden Elédbe tornyosuló akadályt legyőzött. Alkotó szellem voltál, aki áttüzesedve eszményeidtől, ezek szolgálatában folyton cselekvésre törekedtél, tervszerű maradandó alkotásokban élted ki magadat. Mint Loyolai Szent Ignácnak, az akarat legnagyobb hőroszának fia, egész ember voltál s nem gyenge törtémesember : mindig tudtad, mit akarsz s egészen akartad, amit célul kitűztél. Mint akaratzenseni, egész lényedet akaratod tárgyára tudtad koncentrálni és soha sem engedted magadat ettől eltéríteni. Inगतag, akaratgyenge korunk Tőled tanulhatja meg, hogyan kell akarni.

Engedd meg, hogy újra megidézzem a három század távolából ide ragyogó szellemedet s élje rakjam a magyar katolikusok hódolatának jelképét : ezt a koszorút. A Te példád mutatja meg nekünk legjobban, hogyan kell akkor, amikor a nemzet történeti látóhatára a legsötétebben beborul, hitünk és hazánk sorsának céltudatos jobbrafordításán csüggedetlenül gondolkodni és érette cselekedni. A Te áldott szellemed lebegjen mindig felettünk !

TÁJ, SZOMBAT ESTÉN.

Irta: Eősze S. András.

*Ünnepe lesz, hát kimozdózott
lassú esővel s jegenyesor
fésüli most angyalhaját:
felhőt, mit kék szemébe
kócozott a szomorúság.*

*Hogy korán kelhessen, siet
már feküdni, csak elfujja
a napot még s mécskeket gyújt
álma elé, szentkép előtt
epedése mécskeket gyújt.*